

Številka: U-I-210/21-15

Datum: 4. 10. 2021

PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DR. ROKA ČEFERINA K SKLEPU ŠT. U-I-210/21 Z DNE 30. 9. 2021

1. S sklepom o začasnem zadržanju 10.a člena Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zaježitev širjenja okužb z virusom SARS CoV-2 (v nadaljevanju Odlok), h kateremu dajem to ločeno mnenje, soglašam. O rezultatu tehtanja škodljivih posledic v primeru zadržanja Odloka in v nasprotnem primeru, če sodišče izvrševanja Odloka ne bi zadržalo, nimam pomislekov. Po mojem mnenju je to v z večino glasov sodnic in sodnikov izglasovanem sklepu prepričljivo utemeljeno.

2. Ob tem pa želim izraziti svoje mnenje še o nekaterih vprašanjih, ki za odločitev o začasnem zadržanju niso bila odločilna in o katerih se Ustavno sodišče v navedenem sklepu zato ni izreklo.

3. V zadevi št. U-I-79/20 je Ustavno sodišče opozorilo na dolžnost izvršilne oblasti, da spoštuje načelo legalitete. To načelo med drugim zahteva, da akti izvršilne oblasti, s katerimi ti posegajo v človekove pravice, (1) temeljijo na zakonu in da (2) vsebinsko ostanejo v okviru zakona. Izvršilna oblast mora imeti torej v zakonu jasno opredeljeno podlago za sprejem podzakonskih aktov, s katerimi se posega v človekove pravice.

4. Z odlokom je Vlada posegla v več človekovih pravic oseb, zaposlenih v organih državne uprave, brez kakršnekoli zakonske podlage. Niti Zakon o preprečevanju nalezljivih bolezni (v nadaljevanju ZNB) niti noben drug veljaven predpis Vladi ne daje pristojnosti, da za katerokoli skupino ljudi uvede cepljenje ali prebolewnost kot pogoj za obdržanje zaposlitve.

5. Ravno to pa je vsebina izpodbijanega odloka. Z njim je Vlada za zaposlene v državni upravi uvedla obveznost prebolewnosti ali cepljenja pod grožnjo strogih delovnopравниh sankcij za primer kršitve, med katerimi je tudi prenehanje delovnega razmerja in posledično izguba socialne varnosti za zaposlene in osebe, ki jih te preživljajo. Ob tako strogih sankcijah za tiste, ki bolezni še niso preboleli in se iz različnih razlogov ne želijo

cepiti, lahko tako govorimo o uvedbi *de facto* obveznega cepljenja. Na podlagi Odloka so namreč tisti zaposleni v državnih organih, ki še niso preboleli bolezni COVID-19, dejansko prisiljeni k cepljenju.

6. Pri tem je treba poudariti, da je med prisiljenjem k cepljenju na podlagi izpodbijanega odloka in z zakonom določeno obveznostjo cepljenja bistvena razlika. V primeru z zakonom zapovedanega cepljenja država *ex lege* odgovarja za škodo, ki bi zaradi cepljenja utegnila nastati,¹ v obravnavanem primeru, ko se zaposleni v državni upravi le na videz svobodno odločijo za cepljenje, dejansko pa so v to prisiljeni, pa za morebitno škodo ne odgovarja nihče.²

7. Ob navedeni odsotnosti zakonske podlage za sprejem izpodbijanega Odloka in ob siceršnji nerazumnosti ukrepa "prebolevnost ali cepljenje", ki velja le za skupino oseb, ki niti ne spada med najbolj ogroženi del populacije, niti med tiste, ki so v najbolj pogostem in tesnem stiku z drugimi osebami (zaposleni v zdravstvu, šolstvu, domovih za starejše), se zdi, da gre pri izpodbijanem odloku za arbitraren in nerazumen poseg v človekove pravice in temeljne svoboščine. Ali je temu res tako, bo Ustavno sodišče odločilo z meritorno odločbo.

8. Obravnavana zadeva pa je pokazala tudi na skrb vzbujajoče kršenje ustavnopravnih standardov, ki jih v svoji presoji vzpostavlja Ustavno sodišče glede sprejemanja podzakonskih aktov v okviru boja proti epidemiji COVID-19, s strani izvršilne in zakonodajne oblasti.

9. V navedeni odločbi št. U-I-79/20 je Ustavno sodišče Državnemu zboru naložilo, naj v dveh mesecih odpravi protiustavnost 39. člena ZNB. Danes, po skoraj petih mesecih od objave navedene odločbe, je sporna določba ZNB še vedno nespremenjena. Še vedno se uporablja določba zakona, za katero je Ustavno sodišče ugotovilo, da je protiustavna.

¹ Cepljenje proti COVID-19 s seboj prinaša tudi tveganje za življenje in zdravje ljudi. Le dan pred sprejetjem sklepa, h kateremu dajem to ločeno mnenje, je prišlo do resnega zdravstvenega zapleta po cepljenju mlade ženske s cepivom proti COVID-19, ki se je končal z njeno smrtjo. V zvezi s tem glej prispevek <https://www.rtvsllo.si/zdravje/novi-koronavirus/20-letnica-je-zivljenjsko-ogrozena-b-beovic-moje-mnenje-je-da-tega-cepiva-ne-bi-vec-uporabljali/595562>.

² Odškodninsko tožbo v primeru zapletov pri cepljenju bi bilo sicer mogoče vložiti tudi brez posebne zakonske podlage. Gotovo pa bi se oškodovanec v takem primeru soočil s številnimi težavami pri izkazovanju vseh elementov odškodninskega delikta. Bistveni problem pri uveljavljanju odškodninske odgovornosti države bi se odprl pri vprašanju, ali je bil oškodovanec seznanjen z nevarnostjo za zdravje v primeru cepljenja in je na to možnost pristal. Na nekaterih cepilnih mestih morajo namreč osebe, ki se želijo cepiti, podpisati izjave, s katerimi potrjujejo, da so se cepile prostovoljno in so seznanjene z vsemi posledicami svoje odločitve. Glej npr. <https://www.zd-krsko.si/images/dokumenti/privolitveni-obrazec-za-cepljenje-proti-covid-19-v.pdf>.

10. Nekateri predstavniki izvršilne veje oblasti odkrito javno izjavljajo, da v boju proti epidemiji zavestno ne bodo spoštovali odločb Ustavnega sodišča, če se z njimi ne bodo strinjali.³

11. Pri tem ni problematično le nespoštovanje odločitev Ustavnega sodišča kot najvišjega sodišča s področja varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Težko razumljivo je nerazumevanje temeljnega problema, ki ga odpira boj proti epidemiji z odloki Vlade, s strani nekaterih predstavnikov oblasti.

12. Brez dvoma je na eni strani tehtnice pomembna družbena vrednota, to je življenje in zdravje ljudi, vendar pa je argument, češ da je v epidemiji na eni strani pravica do življenja COVID bolnikov, na drugi strani pa nič, seveda zgrešen. Na drugi strani tehtnice so življenja in zdravje vseh drugih prebivalcev Slovenije. Skrb vzbujajoči podatki o manjšem obsegu izvajanja številnih drugih zdravstvenih storitev,⁴ alarmantni podatki o duševnem zdravju prebivalstva kot posledici epidemije,⁵ število nasilnih, predvsem družinskih kaznivih dejanj,⁶ in podobno nam to potrjujejo. Na tej strani tehtnice so tudi druge človekove pravice, ki sodijo v vrh hierarhične lestvice človekovih pravic. Gre za pravice do zasebnega in družinskega življenja, zdravstvenega varstva, izobraževanja in šolanja, za svobodo združevanja, svobodo dela, pravico do svobodne gospodarske pobude, pravico do zasebne lastnine in druge pomembne človekove pravice, od katerih nekatere že več kot 200 let veljajo za temeljne vrednote v demokratičnih družbenih ureditvah. Tudi te vrednote so organi oblasti, tudi njene izvršilne veje, dolžni varovati. Prav tako pa so dolžni spoštovati načelo legalitete, ki izvršilni oblasti postavlja meje pri

³ Glej npr. prispevek z naslovom Minister: Tudi če ustavno sodišče ugotovi, da ne ravnamo prav, bomo vztrajali pri pogoju PC. Prispevek je dostopen na <https://www.zurnal24.si/slovenija/minister-tudi-ce-ustavno-sodisce-ugotovi-da-ne-ravnamo-prav-bomo-vztrajali-pri-pogoju-pc-373870>. Podobno mnenje glede spoštovanja odločb Ustavnega sodišča je izrazil tudi minister za obrambo v intervjuju v prilogi Dnevnika Objektiv: "Če me danes vprašate, ali sem pripravljen podpreti neki odlok, ki bo obvaroval zgolj eno človeško življenje, ali pa ga ne sprejeti, ker bi se bal, da bi ga ustavno sodišče razveljavilo – bi izbral prvo varianto, ker so mi pomembna človeška življenja. Tudi če ustavno sodišče opozori na napako, jo kasneje lahko popravimo." Intervju je dostopen na <https://www.dnevnik.si/1042973624/objektiv-nova/intervjuji/matej-tonin-nas-politichni-zakon-ni-ideal-nismo-pa-se-na-tocki-ko-ni-vec-vredno-poskusati>.

⁴ Glej <https://necenzurirano.si/clanek/aktualno/v-bolnicah-placni-rekordi-vi-pa-ne-morete-do-zdravnika-863512>, <https://www.onkonet.si/sl/bolniki-z-rakom-ne-smejo-postati-kolateralna-skoda-ukrepov-proti-covid-19>, <https://www.vecer.com/slovenija/slovenske-bolnisnice-ne-izpolnjujejo-celotnega-programa-10211355>.

⁵ Glej <https://www.rtv slo.si/zdravje/otroska-psihiatrija-ne-moremo-sprejeti-nobenega-otroka-vec/575601>.

⁶ Glej <http://inst-krim.si/wp-content/uploads/2020/04/Kriminaliteta-v-dobi-covid-19.pdf>, <https://www.rtv slo.si/20-v-2020/crna-kronika-del-pandemicne-realnosti-tudi-porast-druzinskega-nasilja/546427>.

poseganju v človekove pravice in ki je že od nastanka Velike listine svoboščin pred 800 leti nosilni steber vsake demokratične družbene ureditve.

13. Nespoštovanje odločitev Ustavnega sodišča, poseganje v človekove pravice z odloki brez zakonske podlage in javno izražanje stališč predstavnikov oblasti, da pri opravljanju svojega dela ne bodo spoštovali določb Ustave, kot jih v svojih odločitvah tolmači Ustavno sodišče, vse to pomeni resno grožnjo vladavini prava. Nevarnost, ki jo opisano ravnanje prinaša s seboj za svobodno demokratično družbo, pa je po mojem mnenju najmanj tako resna kot sama epidemija.

dr. Rok Čeferin
Sodnik